

W GROENDOEN N L

Werkgroep Groenbeheer Nootdorp - Leidschendam

GROENDOEN, 34e jaargang, nr. 2, oktober 2023

nieuwsbrief van de

Stichting Werkgroep Groenbeheer Nootdorp-Leidschendam (WGNL)

verschijnt tenminste 2 maal per jaar

redactie: Michel Hoogervorst,
Paul Joormann, vacature.

layout: Michel Hoogervorst

druk: SWL, Leidschendam

redactieadres:

Michel Hoogervorst
Doornenburg 49
2261 XC Leidschendam
tel. (070) 327 9437
groendoen@hetnet.nl
groendoen.redactie@wgnl.nl

bronvermelding illustraties:

voorp. Aquarel 40 jaar WGNL van
Willemiek Verbeek.

volgende GROENDOEN maart 2024
sluitingsdatum kopij: 1 febr. 2024

p. 6 Bomensnoeien, onbekend
p. 8 Ruimtevolk.nl
p. 9 Fotos.nl
p. 11 EIS Kenniscentrum, Niels Godijn
p. 16 Onbekend
p. 18 Keukenprint
p. 19 Jeanette Essink
p. 22 Vogeldagboek

website: <https://www.wgnl.nl>

Inhoud

Redactioneel / Uitnodiging	p. 1
In Memoriam	p. 2
Van de bestuurstafel	p. 2
40 Jaren WGNL geschiedenis	p. 3
Verslag knotseizoen 2021 - 2022	p. 5
40 Jaar WGNL—WGNL over 40 jaar	p. 8
Herinneringen aan WGNL	p. 10
Knotten: veiligheid en ARBO	p. 11
WGNL knot om te behouden	p. 13
Houtsnip op de stoep	p. 14
Bladeren door bomen	p. 15
Gewenste natuur	p. 15
Groenwassers te over	p. 16
Vogelgriepisico	p. 17
Imago van de braam	p. 18
Makke van de scholekster	p. 19
Patrijzen in de regio	p. 20
Kunstwerkjes	p. 21
Kraaiengeheugen	p. 22
Bordspel Wingspan	p. 23
Op een wulp	p. 22
Enge vogelaars	p. 24

REDACTIONEEL

Michel Hoogervorst

Overname

Overname van artikelen met bronvermelding is in veel gevallen mogelijk in overleg met de redactie.

Verantwoording

Publicatie van artikelen betekent niet automatisch dat de daarin vervatte meningen het inzicht van de St. WGNL weergeven.

Abonnementen en aanmelding

Abonnementen op de GroenDoen zijn alleen mogelijk door voor ten minste € 10,- per jaar donateur te worden van de St. WGNL. Zie hiervoor de voorlaatste pagina.

Zelf kopij indienen

Mogelijk dat e.e.a. bij de lezer "een bel laat rinkelen". Schroom niet de bijzondere, ludieke of vreemde belevenissen die bij u bekend zijn vast te leggen en de lezers van de **GROENDOEN** te laten meegenieten. Tips voor onderwerpen zijn welkom.

GroenDoen digitaal ontvangen

Dat kan: in kleur en in pdf-format. Aanmelden bij de redactie op ons e-mailadres.

E-mailadres van de redactie: groendoen.redactie@wgnl.nl

Of via onze website **<https://www.wgnl.nl>**

UITNODIGING

Feestcommissie

WGNL bestaat 40 jaar

Dit willen we vieren op zaterdag 14 oktober a.s.

De St. WGNL nodigt al haar vrijwilligers uit om elkaar samen met uw partner feestelijk te ontmoeten. Geef zo spoedig mogelijk door of u komt en of uw partner meekomt.

Opgeven bij Oscar de Man, e-mail: oscardeman@planet.nl
of bel 06-53420331.

Waar is dat feestje ?

De Vierhuizen op Vijf, Geerweg 5 2381 LT te Zoeterwoude.
U bent welkom vanaf 16:00 uur.

IN MEMORIAM

Wim Visser

IN MEMORIAM WimWitt

Op 1 augustus 2023 is onze "oudste" actieve knotter Wim Witt overleden. Wim is geboren op 9-10-1937 en heeft zich op 27-9-1993 aangemeld als vrijwilliger bij de knotgroep van de WGNL. Dit ging bij de stand van de WGNL tijdens de manifestatie 'Leidschendam Leeft' waaraan de WGNL jaarlijks deelnam.

Wim is dus bijna 30 jaar actief geweest bij de knotgroep! Hij heeft in die 30 jaar honderden wilgen geknot, waarbij het in stand houden van de bomen voorop stond. Naast het wilgenknotten speelde Wim ook zeer verdienstelijk hoorn en was hij ook radiozendamateur. Hij had contact met "de hele wereld".

We zullen hem missen, maar zijn dankbaar dat hij zo lang heeft meegewerkt.

VAN DE BESTUURSTAFEL (aug. '23)

Oscar de Man

Op 30 juni heeft een bestuursvergadering plaats gevonden. In deze vergadering zijn o.a. de volgende onderwerpen aan bod gekomen; het verslag van de startavond weidewachters van 8 maart, de bespreking van het verslag van de feestcommissie van 19 april, de agenda van de slotavond weidewachters van 11 juli.

Verder is uitbereid ingegaan op het onderwerp verzekeringen. De vraag speelt of onze vrijwilligers voldoende zijn verzekerd en in hoeverre het zit met aansprakelijkheid van het bestuur bij ongevallen, uitgaande dat er op gemeentelijk niveau een vrijwilligersverzekering is afgesloten. In dit kader is afgesproken om bij het uitvoeren van werkzaamheden van te voren te wijzen op veilig werken. Elders in deze *GroenDoen* wordt uitgebreid ingegaan op veilig werken.

Voor de knottergroep heeft Oscar een smoelenboek samengesteld. Voor de weidewachter is dit initiatief wegens gebrek aan belangstelling gestaakt. De geplande fietstocht van 1 juli is gecancelled wegens gebrek aan belangstelling. Achteraf was dit mede gezien het slechte weer die dag niet zo'n ongelukkig besluit.

Voor de weidesafari die in april is gehouden was mede door publicatie in de lokale bladen voldoende belangstelling. De WGNL was vertegenwoordigd op de dag van

de duurzaamheid, de Green Challenge, de provinciale vrijwilligersdag en de kleine polderdag.

Voor het 40 jarige jubileum is een fotoboek tot stand gekomen, dat middels een digitale link ter inzage is meegestuurd met de uitnodiging van het 40 jarig jubileum dat wordt gehouden op 14 oktober a.s. (zie ook pagina 1 in deze *GroenDoen*).

40 JAREN WGNL-GESCHIEDENIS

Wim Visser

Op 17 oktober 1983 was een bijeenkomst voor vrijwilligers die interesse hadden voor het oprichten van een werkgroep. De Nootdorper Ron Opstal had hiervoor een aantal personen benaderd. Naast Ron Opstal waren Paul Joormann, Erik Kortlandt en Henk van de Salm aanwezig. Afsproken werd dat Paul en Ron een ontwerp doelstelling en een plan voor de interne organisatie zouden maken. Het eerste "bestuur" bestond uit de kerngroepleden Ron Opstal, Paul Joormann, Erik Kortlandt, Henk v.d. Salm, Ben en Lia Pfeiffer en Toine van Wieringen. Van laatstgenoemde kwam het idee voor de naam van de werkgroep. Toen nog WGN e.o. Hoewel al in 1983 actief, werd de werkgroep formeel op 1 januari 1984 opgericht.

Doelstelling

De geformuleerde doelstelling week niet veel af van de huidige doelstelling van de WGNL. Naast o.a. weidevogelbescherming en onderhoud landschapselementen (vnl wilgenknoten), werd het plaatsen van nestkasten met name genoemd. De activiteiten werden georganiseerd door de kerngroep (zes personen), die ook voor uitvoering zorg droeg, samen met zgn. "zaterdagvrijwilligers" (ook zes). Inmiddels heeft de groep de naam gewijzigd in Werkgroep Groenbeheer Nootdorp-Leidschendam en is in 1999 stichting geworden.

Vertrouwen

De eerste tijd werden de werkgroepleden door veel agrariërs met enige argwaan bekeken. Het is de verdienste van de groep, dat reeds na enkele jaren een brede acceptatie ontstond. Dit zowel vanuit de gemeente als bij de boeren. Als onderbouwing hiervan namen en nemen we deel aan diverse klankbordgroepen, overleggen en projecten.

Veertig jaar actief

Gestart 40 jaar geleden met twaalf personen, is de werkgroep uitgegroeid tot een organisatie waar nu zo'n 28 knotters op ongeveer 35 locaties hun knotwerk doen en zijn er zo'n 40 vrijwilligers die op het land van een 32-tal agrariërs (ca 550 ha) weidevogels beschermen en 2 uilenspecialisten.

Bij knotwerk gaat het op dit moment over het onderhouden van ca 1500 knotbomen, waarvan ruim 350 door WGNL is aangeplant. Hier zit nog een licht stijgende lijn in. Bij weidevogelbescherming waren in 1984 6 vrijwilligers actief op 80 ha bij 10 agrariërs met in totaal 126 gevonden nesten. Er werden 33 nestbeschermers geplaatst en ruim 70% van de nesten kwam uit. We hadden verscheidene jaren met ruim 1000 gevonden nesten. Dit liep terug vanaf seizoen 2007 met 864 nesten waarvan 260 werden beschermd en 69% uit. Vooral de grutto-aantallen hollen achteruit. Dit is helaas de landelijke trend. Seizoen 2021: 672 nesten gevonden en 542 beschermd. Aangevoeld is dat nestbescherming echt wel loont.

De uilenwerkgroep heeft door het plaatsen van kerk- en steenuilenkasten de aantallen uilen in onze regio zien toenemen. In 2022 waren van de 53 steenuilenkasten er 5 bewoond door broedparen die samen 18 jongen grootbrachten. In de 36 kerkuilenkasten kwamen 4 paren tot broeden en vlogen 12 jongen uit.

Terugblik

Terugkijkend op 40 jaar WGNL-werk zijn met name vermeldenswaardig de Leidschendamse Milieuprijs die de WGNL in 1995 toegekend kreeg voor het (voorbeeld) project “Natuurvriendelijke oevers Kapelplasje”. Voorts het project “Natuurbelevingseiland Dobbeplas”. De WGNL heeft als initiatiefnemer in 1999 samen met de Pijnackerse Groep (NMP) en de Vogelwacht Delft een mooi vogeleiland met kijkhut tot stand kunnen laten brengen in de Dobbeplas te Nootdorp. Helaas moest door de komst van hangjongeren uit de omgeving de hut afgesloten en zelfs worden verwijderd.. In 2007 heeft onze weidevogel- en uilenspecialist Martin vd Reep de “Willem van de Helmtrofee” van agrarische natuurvereniging Wijk en Wouden uitgereikt gekregen vanwege zijn grote verdienste t.a.v. de weidevogels en uilen in dit gebied. In 2022 heeft hij hiervoor een koninklijke onderscheiding gekregen. IJsbrand Feeke heeft in 2023 een koninklijke onderscheiding ontvangen voor o.m. zijn inzet voor de weidevogelbescherming bij de WGNL.

Was 40 jaar geleden Nootdorp nog echt “landelijk”, nu is nauwelijks nog weiland over. De vele nieuwbouw in Nootdorp en de woonwijken Ypenburg en voor Leidschendam Leidschenveen, hebben de zeer rijke weidevogelgebieden en het aantal agrariërs flink gereduceerd.

De ontwikkelingen rond de Nieuwe Driemanspolder (waterberging, recreatie en natuur-bestemming) hebben het weidevogelgebied nog meer gereduceerd (in totaal 320 ha en in 2007 ruim 200 nesten op het door WGNL'ers beschermde gedeelte), maar gelukkig zijn hier positieve bijdragen te melden aan (andere) flora en fauna. Voor vogelaars is het een geweldig interessant gebied geworden.

Jubilarissen.

Tijdens het jubileumfeest (25 jaar WGNL) op 11 oktober 2008, is aan Paul Joormann als blijk van waardering een oorkonde en de “Zilveren Zaag” uitgereikt. Hij “knotte” toen al 25 jaar. Hij is als 1 van de oprichters nu al bijna 40 jaar zeer actief bij de WGNL (vanaf 1999 penningmeester)

Aan Bert van Leeuwen werd eveneens een oorkonde en het “Gouden Ei” uitgereikt, als blijk van waardering voor zijn grote inzet gedurende bijna 25 jaar. Hij was de WGNL'er die het langst aan weidevogelbescherming deed.

Tijdens het jubileum feest in 2013 (30 jaar WGNL) ontving Wim Visser een zilveren helm voor zijn ruim 25 jaar knotter zijn.

In 2019 (35jaar WGNL) ontvingen ook Michel Hoogervorst en Wim Witt een zilveren zaagje voor 25 jaar actief knotter.

Martin vd Reep ontving een zilveren steenuiltje voor zijn ruim 25 jaar weidevogelwerk en uilenbescherming.

Vermeldenswaardig is nog dat de toenmalige secretaris Harm Gerrits deze zaagjes en het zilveren uiltje heeft vervaardigd. Hij had als hobby zilvermeden.

VERSLAG KNOTSEIZOEN 2022 - 2023

Wim Visser

Dit verslag is bedoeld als archiefmateriaal en om alle WGNL'ers en overige lezers van "GroenDoen" te informeren over het knotseizoen dat liep van 1 september 2022 t/m 31 augustus 2023.

Algemeen

De (fiets)polderdag op Hemelvaartsdag ging niet door vanwege onvoldoende vrijwilligers voor de organisatie.

Op zaterdag 5 november 2022 hebben we niet meegedaan aan de landelijke Natuurwerkdag omdat deze datum slecht uit kwam voor de voorbereidingen enz. We zijn dit keer met onze groep plus 3 dames van de voormalige Groene Basis, die anders bij de natuurwerkdag kwamen, wilgen wezen knotten aan de Stompwijkseweg. Op 11 maart 2022 was de laatste knotdag en dit was tevens de afsluitbijeenkomst..

De geplande knotwerkzaamheden liepen van 22 oktober 2022 t/m 11 maart 2023.

Dit seizoen waren er 13 knotzaterdagen (plus 1 reserve) gepland. Om de achterstand, verkregen door corona weg te werken, is o.a. ook door 2 man op 8 april 2023 gewerkt. In totaal zijn we op 13 verschillende werkdagen bij 15 adressen bezig geweest. Ook van de reservedag (8 april) is gebruik gemaakt.

De werkzaamheden.

In ons bestand hebben we op peildatum 31-8-2023 35 werklocaties.

Het aantal actieve knotters bedroeg 32. Met actief wordt hier bedoeld, zij die tenminste 1 x dit seizoen meewerkten.

Dit seizoen waren dat:

Casper Ards	Leo Haket	Oscar de Man	Ilona vd Velde
Gerard Bakhuizen	Thea Heesterbeek	Jan Overgaaauw	Quinten Visser
André de Boer	Michel Hoogervorst	Peter Peeters	Wim Visser
Henk de Bruijn	Peter Janson	Frans Prins	Peer van Vliet
Jan Dogterom	Paul Joormann	Ronald Prins	Kees vd Voort
Ed Franse	Martijn Klem	Helma vdr Steen	Wijnand Wiegeraadt
Loek Groenewegen	Corrie Kroon	Erik Tip	Wim Witt
Simone de Haan	Ton Lassche	Krijn Triep	Vacature

De knotadressen doen wij tenminste 1 x per 3 jaar aan, tenzij er heel veel werk zit, dan meestal ieder jaar. Door coronabeperkingen werd het soms 4 jaar.

>>

Dit knotseizoen '22- '23 is er op de volgende data en locaties gewerkt.

22-10-2021	Golfpark Leeuwenbergh, Den Haag, wilgen knotten.
05-11-2022	Fam. G. en JK Goet, Leidschendam, wilgen knotten.
19-11-2022	Fam. G. v Rijn, Leidschendam, wilgen en essen knotten.
03-12-2022	Fam. v. Zweden, Leidschendam, wilgen knotten.
17-12-2022	Dobbeplas afgelast. Te glad i.v.m. ijzel.
31-12-2022	Hijdra, Den Haag, wilgen knotten.
31-12-2022	Hoeve Kromwijk, Zoetermeer, wilgen knotten.
04-01-2023	Molenwei, Leidschendam, wilgen knotten.
28-01-2023	Fam. Olsthoorn, Nootdorp, wilgen knotten.
28-01-2023	Fam. Angenent, Leidschendam, wilgen knotten.
11-02-2023	Fam. H. v. Doorn, Berkel, wilgen knotten. (i.p.v. 14/1 vanwege de hele dag zware buien)
25-02-2023	Stadsboerderij Landzigt, Den Haag, wilgen knotten.
25-02-2023	Fam. Mooijman, Leidschendam, wilgen knotten.
11-03-2023	Fam. A. Breedijk Leidschendam, wilgen knotten.
08-04-2023	Fam. Kerkvliet, Leidschendam, diverse takken snoeien.

In totaal zijn er door de WGNL'ers 160 mensdagen gerealiseerd. Er is gewerkt is op 15 verschillende adressen op 13 geplande werkdagen. Hierdoor is de achterstand, veroorzaakt door Corona, nagenoeg weggewerkt.

Voor de statistieken:

De resultaten zijn o.a.

- 351 bomen geknot.
- 5 knotwilgen aangeplant (zelf plantmateriaal gemaakt).
- 30 wilgenplanters gemaakt voor derden.
- ca 35 m takkenril aangelegd en of aangevuld.
- 1 aanhanger vol takken is afgevoerd naar de Mient (Den Haag) t.b.v. diverse toepassingen op de stadsboerderij aldaar.
- 1 vrachtwagen met takken voor de Molenwei is afgevoerd.

PR

Op onze website worden bij de activiteiten de knotdagen vermeld. Onze infokraam is bij de Polderdag, vanwege **niet** doorgaan hiervan, niet geplaatst.

Wel heeft de WGNL 22 april 2023 op de duurzaamheidsmarkt in stadstuin Rusthout gestaan met kraam en voorlichting gegeven.

Veiligheid.

Ook dit seizoen hebben zich geen grote persoonlijke ongelukken voorgedaan.

De motorzaag is dit seizoen diverse malen ingezet omdat de wilgen dikker waren dan gebruikelijk (vanwege uitgestelde knotdagen door corona) en om brandhout te zagen.

De supercutters zijn veelvuldig gebruikt. Het dragen van een veiligheidshelm en werkhandschoenen bewijzen voortdurend het nut hiervan.

Gereedschap

Het WGNL-gereedschap is dit seizoen weer gestald bij de Fam. Dogterom te Leidschendam.

De eerste aangeschafte supercutters (merk: Silky) zijn voor een deel van nieuwe zaagbladen voorzien. Henk de Bruijn, Wim Visser en Jan Dogterom pleegden het nodige gereedschapsonderhoud.

Verschillende knotters hebben uit enthousiasme zelf een Silky supercutter aangeschaft.

Waarnemingen

22-10-2022

Grote bonte specht laat luid roepend horen dat hij er is. Veel kleine vogels zoals roodborsten, mezen en winterkoninkjes op het terrein.

05-11-2022

Buizerds cirkelen al "miauwend" boven ons. Veel knobbelzwanen in de weiden.

19-11-2022

Koude gure wind, wel droog. Voelde aan als -2°C. Echt knotweer!

03-12-2022

Grote zilverreiger loopt vlakbij begin Stompwijksevaart. Heel veel huismussen op erf en bij de burens. 25 loopeenden dienen als "waakhond".

14-01-2023

Geen knotweer! De hele dag zware plensbuien. Verzet naar 11-02-2023.

28-01-2023

Fazant(man) laat zich duidelijk horen. Prachtig zonnig weer +7°C. Diverse knotters liepen in hun T-shirt.

11-02-2023

De steenuilen die we daar meestal zagen zijn helaas weg (1 dood, de andere?). Deze nestkast wordt beheerd door de Rotta. De aanleg van het fietspad met verlichting op ca 50 m afstand kan mogelijk de uiltjes afschrikken.

25-2-2022

Grote groepen kauwen vliegen regelmatig rond. Echte herrie makers.

Tot slot

We kunnen wederom terugzien op een geslaagd knotseizoen, waarbij goed is samengewerkt. Het was na de corona-beperkingen weer leuk om met elkaar aan de slag te gaan. De werksfeer was heel goed.

Op de meeste knotdagen was er een redelijke opkomst en dat is prettig, want vele handen maken licht werk. We kunnen wel weer een paar frisse krachten gebruiken, want de vaste knotters worden steeds ouder.

Dat de werksfeer goed was komt zeker ook door de goede zorgen van de eigenaren, die ons ook dit seizoen weer van koffie, soep enzovoort hebben voorzien.

Vooral tijdens de lunch met een kop (erwten)soep en/of belegde broodjes, worden de nodige nieuwtjes uitgewisseld en heel wat spannende en/of leuke verhalen verteld.

We kijken al weer uit naar het nieuwe seizoen.!!

40 JAAR WGNL - WGNL OVER 40 JAAR Harm Gerrits

Landschap in de verdrukking

Halverwege de jaren 80 begon de verandering van het landelijke gebied rond Nootdorp en Leidschendam duidelijk zichtbaar te worden. Agrarische productie maakte plaats voor snelwegen, bedrijvenparken en oprukkende bebouwing. Vinex diende zich aan. Het landschap uit de oude tijden verdween. Een groep veertigers trok zich het lot van het landschap aan en stichtten de WGNL.

Doel: "in actie komen daar waar natuur en landschap in de verdrukking komen".

Laatste resten van oude tijden

Het leuke van de WGNL was dat veel WGNL-ers de oude tijden nog kenden. En deze ook wel een beetje opzochten en koesterden. Ze kenden nog wel een boer die zijn koeien nog in een grupstal aanbond. Ze kenden het gebruik van de vreemde gereedschappen die je in de stallen vond. Ze kenden de mooie rijen knotwilgen aan de Strikkade. En ze kenden percelen waar nog weidevogels zaten.

Als we gingen knotten aten we snert zoals grootmoeder die maakt. Zittend op stroballen in gammele schuren. En dronken we heerlijke romige koffie van de boerin. Ik ben blij dat we nog net de laatste rest van de oude tijden hebben beleefd. We hebben veel zien verdwijnen, maar we hebben ook het nodige kunnen behouden. Er is een fors bestand aan mooi geknotte knotwilgen. Her en der is nog een aardige populatie aan weidevogels. Er vliegt weer een record aantal uilen door de streek. En de WGNL gaat onverdroten door.

De verandering gaat door

De inzet van de WGNL gaat de verandering niet stoppen. Provincies maken in het kader van het Nationaal programma Landelijk Gebied (NPLG) ambitieuze plannen voor een nieuw landelijk gebied. Met een transitiefonds van maar liefst 25 mrd euro. De milieuruimte die de boeren gebruiken is nodig voor andere activiteiten. Het roer moet om, de agrarische sector moet verduurzamen, extensiveren en minder vervuilen. En er is ruimte nodig voor woningbouw, bedrijvenparken en natuur.

Er komt dus nog meer bebouwing, vanwege de eeuwige Nederlandse woningnood. Grote distributiecentra zullen bijdragen aan een verdere "verdozing" van het landschap. De infrastructuur zal zeker niet krimpen.

>>>

Het polderlandschap blijft

We beseffen inmiddels dat we het Nederlandse polderlandschap niet kunnen missen. Nederland = weilanden + koeien + knotwilgen. De grutto is onze nationale vogel. De boer blijft een essentieel onderdeel van dit landschap. Zonder boer vervalt het landelijke gebied namelijk tot een moeraswildernis. En dat willen we niet.

De nieuwe plannen zien voor de boer een nieuw verdienmodel. Een stukje agrarische productie (ondersteund door Europa) en een stukje landschapszorg. Met ruimte voor knotwilgen, heggen, weidevogels, droomsloten en bloeiende akkerranden. En een stukje lokale productie. Zoals Boer Duijndam, in de Bieslandse polder.

WGNL in 2063

Is er in 2063 nog werk voor de WGNL? Ik denk van wel. De boer en de landschapsorganisaties hebben de hulp en kennis van enthousiaste vrijwilligers meer dan nodig. Maar het gaat allemaal wel anders.

We zullen knotten met elektrische zaagjes. Elke knotter krijgt een elektrisch hoogwerktje, om veilig te kunnen werken. Met elektrisch verwarmde handschoenen en een elektrische muts tegen de kou. De automatisch rijdende oogst-robots hebben sensors waarmee ze weidevogels detecteren en ontwijken. Speciale drones houden vossen, katten en kraaien op veilige afstand van de broedende vogels. Telrobots houden het aantal eieren en pullen in de gaten. De fietstocht is vanzelfsprekend 100% elektrisch. De fietsen bepalen hun eigen routes.

De strobaal in de gammele schuur zal vervangen zijn door een luxe stoel met massagestand voor het vermoeide knotterslijf. Grootmoeders snert zal vervangen zijn door een veganistisch prutje uit de magnetron. De heerlijke koffie zal vervangen zijn door een plantaardige cappuccino uit een Senseo 10.0. Dat dan wel weer.

WGNL ook in 2063 belangrijk

Ik heb goede hoop dat onze opvolgers zich ook in 2063 rond Nootdorp en Leid-schendam het lot van het landschap zullen aantrekken. Gewoon, omdat het hartstikke mooi is om samen met eigen handen je leefomgeving te verzorgen en er van te genieten. Hopelijk kunnen we de veertigers van nu te inspireren. Zodat de WGLN over 40 jaar haar trotse 80-jarige jubileum kan vieren.

En als die nieuwe generatie in 2063 goed zoekt, dan vinden ze nog sporen van die oude tijden waarin de WGNL werd opgericht. Een oude trekker in een schuur. Een gammele windvaan op de resten van een hooiberg. Een kromgetrokken rijtje oeroude knotwilgen, 80 jaar geleden geplant...

HERINNERINGEN AAN WGNL

Willemie Verbeek

Terugblik op toen

Veertig jaar WGNL, een mooie gelegenheid om herinneringen op te halen. Ik kwam ongeveer 30 jaar geleden bij de knotwilgknotploeg, ik was toen 16 jaar.

Samen met mijn zusje gingen we op de zaterdagen al vroeg op de fiets op weg. Oude kleding aan, brood, drinken, regenkleding, helm, werkhandschoenen en laarzen mee. Naar het verzamelpunt bij de Kostverlorenweg in Leidschendam of in Nootdorp aan het eind van de Veenweg om dan samen verder te fietsen. Het hing er van af waar we heen gingen waar we verzamelden. Richting Leidschendam of richting Nootdorp, Pijnacker. Als het ver weg was konden we gelukkig met iemand met de auto meerijden. Dat scheelde.

Hele dag in touw

We waren heel de dag aan het zagen, knippen, takken aan het bundelen en slepen en sjouwen. Soms zwaar werk. Het was hard werken, maar aan het eind van de dag was de klus geklaard. Vele handen maken licht werk, door weer en wind. Het was ook opletten, het "van onderen" klonk geregeld als er een zware tak naar beneden kwam.

Met tussendoor een welverdiende pauze met koffie, thee en daarbij taart of koek. Tijdens de lunch kregen we soep. Iedere keer weer een verrassing wat voor soep. Ook hadden we een keertje biest, een bijzondere traktatie. Het scheelde dat je in de pauze even naar binnen kon. Weer opwarmen in de keuken of in de schuur in het hooi.

De knotploeg was een hechte groep van jong tot oud, de oudste was over de 80 en wij waren toen de jongste.

Na het werk

We kwamen moe en koud, maar voldaan thuis. Het was op een gegeven moment een sport om de takken die in de sloot waren gevallen er uit te halen en zo heel vies te worden.

Na thuiskomst in de keuken de vieze, bemodderde kleding uit en snel naar boven naar de warme douche. Om daarna met tintelende wangen met een boek na te genieten.

Dit zijn mooie fijne herinneringen van een "oud"-knotster,

Willemie

De herfst komt 'r weer aan

*De herfst zit 'r aon te kome. 't Zit al volop in de lucht.
Ge ziet veul verkleurde bome. Duuzend vogels in volle vlucht.
Ruik de lucht van snert en prei of van 'n ketel boeregroen.
Nou nog beuling en balkenbrij, dan is 't leve weer te doen.*

KNOTTEN: VEILIGHEID EN ARBO

Bestuur

Waar wordt gehakt kunnen spaanders vallen!

Ook aan vrijwilligersgroepen als de W.G.N.L. legt de Arbeids Omstandighedenwet (ARBO) een aantal verplichtingen op. Zo dient iedere organisatie een risico-inventarisatie te hebben uitgevoerd en een plan van aanpak beschikbaar te hebben m.b.t. de arbeidsomstandigheden.

Elke nieuwe knotter / vrijwilliger krijgt het naast het 'WGNL-Knotboekje' ook de "ARBO-klapper" uitgereikt. Daarin zijn over het gebruik van de knotgereedschappen o.m. aanwijzingen gegeven in verband met de veiligheid.

Lees in het Knotboekje het hoofdstuk 'Veiligheid' nog eens aandachtig door!

Persoonlijke standaard uitrusting

Bij bepaalde activiteiten wordt van de vrijwilligers verwacht dat zij gebruik maken van zogenaamde persoonlijke beschermingsmiddelen. Voor onze werkgroep kunnen dit zijn: veiligheidshandschoenen, veiligheidsbroek, handschoenen, veiligheidshelm, veiligheidsbril, gelaatsscherm, gehoorbescherming, veiligheidsgordel, en een klim/zitgordel.

Tot de verplichte minimale persoonlijke standaarduitrusting horen stevige werkschoenen en passende (nauwsluitende) kleding.

Bij het gebruik van handgereedschap wordt voorts aanbevolen werkhandschoenen en een veiligheidshelm te dragen, tenzij anders vermeld. Zo'n helm is verplicht wanneer er gevaar voor vallende voorwerpen bestaat.

Bij het **gebruik van een motorketting-zaag** of een bosmaaier met slagmes is bovendien het gebruik van veiligheidschoenen, een veiligheidsbroek, handschoenen, een gelaatsscherm en gehoorbescherming verplicht.

Bij werken met een bosmaaier met draadsnijkop is de veiligheidsbroek niet verplicht maar wel aanbevolen.

Openbare weg

Bij het werken aan de openbare weg dient rekening te worden gehouden met de veiligheid van zowel de vrijwilligers als de weggebruikers. De vrijwilligers dienen bij het werken op of langs de openbare weg een oranje veiligheidshesje te dragen.

Indien er gevaar voor vallend hout bestaat dienen de aanwezige pilons en de reflecterende borden (gevaarendriehoek met onderschrift "vallend hout") langs de weg te worden geplaatst.

Zoals uit voorgaande blijkt wordt het dragen van een veiligheidshelm aanbevolen. Dit is verplicht bij gevaar van vallend hout of vallende voorwerpen. >>

De stichting Werkgroep Groenbeheer Nootdorp-Leidschendam beschikt over de volgende veiligheidsmiddelen die in bruikleen kunnen worden gegeven: veiligheidshelmen, gelaatsscherm, veiligheidsbroek, gehoorbescherming, veiligheidsgordel en een klim/zitgordel, veiligheidshesjes, pilons en ook nog waarschuwborden. Voor de overige veiligheidsmiddelen dienen de vrijwilligers zelf te zorgen

Het zal niet voor het eerst zijn dat iemand een zaag of een snoeitang laat vallen als hij hoog in een boom zit.

Overigens is het goed gebruik dat degene die bezig is een boom of een (dikke) tak af te zagen op de grond staande mensen kort voordat de tak of boom zal vallen, waarschuwt door luid **"VAN ONDEREN"** te roepen.

De W.G.N.L. beschikt over een motor-kettingzaag die in hoofdzaak gebruikt wordt in geval van achterstallig onderhoud (dikke bomen of takken). Deze zaag mag alleen gebruikt worden door goed geschoolde mensen van minimaal 18 jaar oud.

De gebruiker van de motorzaag moet ervoor zorgen dat iedereen zich altijd op een afstand van minstens 2 meter van de zaag bevindt. Tevens is hij verplicht de nodige beschermingsmiddelen te dragen. Om de veiligheid te kunnen waarborgen dien je met minimaal 2 personen zijn.

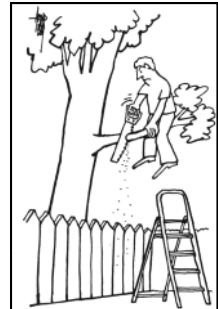
Dezelfde eisen gelden voor het gebruik van een bosmaaier. Echter de afstand tussen de maaier en omstanders moet hier minimaal 15 meter zijn. De machine kan namelijk in aanraking komen met stenen e.d. en deze wegslingeren.

Verantwoordelijkheden

De ARBO-wet legt de WGNL een aantal verplichtingen op.

Vrijwilligers zijn verplicht:

- De beschikbaar gestelde gereedschappen en hulpmiddelen op een veilige manier te gebruiken.
- Tijdens het werk de benodigde persoonlijke beschermingsmiddelen te gebruiken.
- Bij het uitvoeren van de werkzaamheden de eigen veiligheid en die van anderen in acht te nemen.
- Instructies van de coördinator onverwijld op te volgen.
- Ongevallen en onveilige omstandigheden te melden.

De coördinator is o.a. verplicht:

- Leiding te geven aan de vrijwilligers.
- Veilig gereedschap en hulpmiddelen beschikbaar te stellen.
- Toe te zien op het juiste gebruik van gereedschap, hulpmiddelen en benodigde persoonlijke beschermingsmiddelen door de vrijwilligers.
- Ongevallen en onveilige toestanden te registreren en te melden.

De coördinator mag:

- Het werk stilleggen op het moment dat er gevaar bestaat voor mens of milieu.
- De werkzaamheden stoppen die een bepaalde vrijwilliger uitvoert, als die gevaar opleveren voor de veiligheid, welzijn of gezondheid van de betreffende persoon, de groep of van passanten (verkeer).
- Bepaalde vrijwilligers schorsen of weigeren.

Bovenstaande tekst is samengesteld uit de informatie van de Zakgids Veilig Vrijwilligerswerk, het zgn. ARBO-boekje en de Vrijwilligers Risico Inventarisatie "Knotten met handgereedschap".

WGNL KNOT OM TE BEHOUDEN

M. H.

Knotten met beleid

Knotwilgen zijn niet weg te denken uit het Nederlandse landschap. In vroegere tijden vormden de wilgentakken een belangrijke grondstof voor bijvoorbeeld manden en beschoeiingen. Inmiddels worden de wilgen vaak door overheden (lees: loonwerkers) geknot. Even snel met de motorzaag alles er af, zo kort en zo snel mogelijk, met de nodige schade aan de takkraag en de stam. Zo werkt WGNL niet. Natuurorganisaties zoals WGNL en zijn vrijwilligers knotten ook bomen, maar dan om zowel deze traditie als de boom zo goed mogelijk in stand te houden.

Niet 'rausen', maar koesteren.

Dat knotwilgen een prominente cultuur-historische bijdrage leveren aan het landschap is duidelijk. Ook weten we dat de wilgen een broed- en schuilplek vormen voor steenuilen, ringmussen en andere vogels.

Wat minder bekend is, is dat de wilgenkatjes in het vroege voorjaar een belangrijke voedingsbron vormen voor vroeg actieve insecten zoals hommels en andere bijen.

De katjes van knotwilgen vormen een essentiële voedingsbron voor hommels, koninginnen en andere insecten die in het vroege voorjaar op zoek zijn naar nectar en stuifmeel.

Door wilgenlanen en -singels niet in hun geheel te knotten, kunnen we voorkomen dat deze dieren zonder voedsel komen te zitten. Immers, volledig geknotte wilgen komen in het volgende voorjaar niet tot bloei.

Knotten: mooi of nuttig?

Vaak zien we nog dat veel wilgensingels telkens geheel geknot worden. Er is dan in de lente weinig voedsel te vinden voor ontwakende bloembezoekers. Het streven van de WGNL is dan ook anders. Door niet alle wilgen in één keer te knotten, blijft er altijd leefgebied aanwezig voor vogels en zijn er elk voorjaar wilgenkatjes voor insecten. Hierbij is het om-en-om knotten een goede optie.

Nog gevarieerder kan ook: wilgen worden dan om de drie tot vijf jaar geknot en in elk van de jaren kan een deel worden aangepakt. Zo ontstaat de hoogste diversiteit in leeftijden van de wilgentenen en dus ook de grootste variatie aan kleine leefgebieden.

Kortom, niet alle wilgen in één keer knotten, maar elke lente zorgen dat er veel bloeiende wilgenkatjes zijn. Voor de ontwakende hommelskoningin is het een verschil van levensbelang!

HOUTSNIP OP DE STOEP

....

In het najaar is de kans groter dan ooit dat u een houtsnip te zien krijgt, vaak ook nog in eigen tuin. Dat is natuurlijk bijzonder, maar soms ook droevig, want houtsnippen kunnen behoorlijk onhandig doen als ze op trek zijn. Afgelopen jaar had ik na een botsing tegen het raam er zelf een in de tuin.

U herkent een houtsnip, ook als u er nog nooit van heeft gehoord. Want deze vogel is anders dan alles wat u ooit in de tuin heeft gehad. Zo groot als een duif, helemaal bruin, met korte poten, een dikke buik en een erg lange snavel. Zoals op de foto eigenlijk.

Onzichtbare vogel

De houtsnip is doorgaans onzichtbaar. Hij is herfstblaadjes-bruin en drukt zich bij gevaar op de grond en blijft daar, tot u er bijna op staat. O, hij is ook nog 's nachts en in de schemering actief.

Zo moeilijk te vinden is de houtsnip, dat zelfs de professionele tellers in het duister tasten als het gaat om hoeveel er precies zijn in Nederland.

< Houtsnip (Foto: Giesje VV) >

Botsing of pitstop

Zo half oktober verandert dat helemaal: tienduizenden houtsnippen vliegen dan door Nederland. Afkomstig uit het koude noordoosten van Europa op weg naar het warme zuidwesten. Ze moeten wel, want het is moeilijk om die lange snavel in een bevroren bodem te rammen op zoek naar wormen.

Dat is de ook de periode dat VBN wordt platgebeld door mensen die ineens een houtsnip op de stoep hebben. Soms is zo'n dier tegen het raam gevlogen en ligt dood op de grond, of zit versuft te kijken. Soms maken ze gewoon een pitstop in de tuin. Dat kan ook midden in de stad zijn.

Waarom vaak botsen?

De houtsnip ziet een gebouw wel, maar kan beroerd slecht inschatten hoe dichtbij het is en vliegt er dan tegenaan.

Dat klinkt onhandig voor een vogel die trekt, maar er staat een voordeel tegenover.

Omdat de ogen van een houtsnip aan de zijkant van z'n hoofd staan kan hij slecht diepte inschatten. Wel kan hij voor, opzij én achter kijken en dus vijanden aan zien komen. Dat is blijkbaar al miljoenen jaren waardevoller voor de houtsnip Vandaar dat gebrek. En die hoge gebouwen zijn er eigenlijk pas recent, als u het zo bekijkt.

Wat te doen bij een raamslachtoffer?

Een gebotste, suffe houtsnip trekt vaak vanzelf weer bij. Geef hem een uurtje de rust. Zet er eventueel een kartonnen doos overheen voor de veiligheid en controleer af en toe hoe hij eraan toe is. Als het niet beter wordt, bel dan de dierenambulance.

Bron: VBN

BLADEREN DOOR BOMEN

M. H.

Het wezen der boom

Bomen zijn magnifiek. Zeker als je dieper duikt in het wezen van de boom. Maar wat is nu een boom? De internationale unie voor natuurbescherming (UCN) hanteert de volgende definitie voor een boom: 'Een boom is een houtige plant, meestal met een enkele stam die tenminste 2 meter hoog wordt, of in het geval van meerdere stammen met tenminste één verticale stam met een doorsnede van tenminste 5 centimeter op borsthoogte'.

Bomen zijn magnifiek

Neem nu hun bladeren. Elk boomblad is een voedsel en zuurstoffabriek die helpt onze planeet bewoonbaar te houden. En het aantal bladeren is enorm. Een volwassen boom kan ca 200.000 bladeren hebben. Vermenigvuldig dit met de ruwweg 3 biljoen bomen op aarde dan kom je op ca 85 miljoen bladeren per persoon.

Bomen zijn magnifiek

Zij zorgen dankzij de vorming van schaduw voor koelte onder de boom.

Maar er is nog een reden om op een warme dag onder de boom te gaan staan. Het koelend effect wordt versterkt door-

dat de verdamping van water door het blad warmte aan de lucht onttrekt. Door de verdamping koelt het bladoppervlak af waardoor ook de langsstromende lucht wordt afgekoeld.

Wat er over blijft...

Afhankelijk van recente publicaties en het soort onderzoek wordt geschat dat er op onze planeet tussen 58.500 en 73.300 boomsoorten staan.

Naar schatting wordt zo'n 30% (ruim 17.000 soorten) bedreigd door de kap van bomen en andere vormen van verlies van leefgebied. Ook in geval van bomen loopt de (bio) diversiteit en dus ook onze eigen leefbaarheid zienderogen achteruit.

Bron: Roots

GEWENSTE NATUUR

Michel Hoogervorst

Wat is dat toch, die wensnatuur?

Je hoort het de laatste tijd steeds vaker: wensnatuur. Maar wat is dat toch? Volgens schrijver Leon de Winter is wensnatuur "natuur die nog niet bestaat, maar gewenst is door elites". Volgens anderen is wensnatuur "terugverlangen naar een land van 100 of 200 jaar geleden".

Ik ben zo'n 'groene denker', vermoed ik, maar ik houd wel degelijk van boeren- en natuurland. Mijn voorbeeld van boeren- en natuurland is het laagste deel van Binnenveld bij Wageningen, vlak bij waar onze voormalig secretaris Harm Gerrits nu woont, de bofferd.

>>

Constant vochtig blauwgrasland

Het Binnenveld is een gebied waar kwelwater, afkomstig van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug, voor constante natigheid zorgt. Het gebied was een eeuw terug nog een uitgestrekte vlakte vol blauwgrasland met bloemen en trilvenen en in gebruik als hooiland.

Natuurherstelproject

Een paar jaar geleden is een begin gemaakt om deze roemrijke hooilanden terug te krijgen. Het was een breed gedragen natuurherstelproject. Boeren, burgers en Staatsbosbeheer ontwikkelen en beheren nu de 280 Ha aangekochte grasland.

Nu is het de plek waar de meeste weidevogels broeden. Nergens hoor je meer grutto's, kieviten, tureluurs en kwartels. Geleidelijk komen er ook steeds meer karakteristieke plantensoorten terug. En wat je merkt is dat steeds meer mensen snakken naar meer natuur in hun omgeving. Die zogenaamde wensnatuur is dus vooral natuur die door velen gewenst is en bedoeld voor iedereen.

Naar: Patrick Jansen (Trouw)

GROENWASSERS TE OVER

....

Als je de websites van welk miljardenbedrijf dan ook opent zie je hoopvolle berichten, zoals:

'Wereldleiders in duurzaam staal' (Tatasteel),

'Nu kan je de hele dag vega goed bezig zijn' (Shell),

'Everything we do starts with People.Planet.Paint' (AkzoNobel),

'... met nieuwe labels op verpakkingen voedselverspilling tegen gaan' (Unilever).

Ja, Greta Thunberg en haar sponsors zijn er niets bij.

Ook Albert Heijn redt tegenwoordig de wereld, te beginnen bij de insecten. Zo levert de supermarkt insectenhotels. Inmiddels staan er al diversen met het kruidenierslogo (foto).

Naar eigen zeggen heeft de grootgrutter bijenhôtels laten plaatsen "bij alle betrokken teeltbedrijven, waarmee AH een eerste stap zet naar het bevorderen van de biodiversiteit".

Bij elk bijenhotel staat nu een groot bord dat ze er trots op zijn.

Trots is emotie

Trots is een op-de-borst-geklopte emotie van 'kijk ons eens goed bezig zijn'.

Op internet meldt Heijn dat de hotels op het zuidoosten gericht moeten zijn. Van de drie bezochte hotels zijn er echter twee die naar het noordwesten zijn gericht, omdat aan die kant de openbare weg ligt en de trotse reclame anders niet vanaf de weg leesbaar is.

Toch is dat niet de reden dat geen van de bezochte hotels in gebruik is. Dat komt meer door de totale kaalslag in de omgeving. De duurzame leveranciers van AH opereren namelijk vanaf een agrarisch industrieterrein waar geen bloem en dus ook geen vliegend insect te vinden is. Kans gemist...

Naar Koos Dijksterhuis

VOGELGRIEP RISICO

....

Permanente vogelgriep risico dierziektebestrijding

Door de grootste vogelgriep-epidemie sinds 2003 lopen organisaties die dierziekten bestrijden "tegen de grenzen van hun vermogen" aan, aldus de Algemene Rekenkamer. Sinds oktober 2021 zijn miljoenen vogels afgemaakt om verdere verspreiding te voorkomen. De kosten rijzen niet alleen de pan uit, maar de permanente aanwezigheid van het virus vormt een risico "voor het effectief tegengaan van vogelgriep onder pluimvee".

Blijvende griep, stijgende prijzen

Normaal gesproken verdwijnt de vogelgriep in de zomer, maar sinds oktober 2021 blijft de vogelgriep in Nederland.

Er zijn al 6,9 miljoen vogels, vooral kippen, geruimd. In 2022 kostte het bestrijden en het voorkomen van vogelgriep 55 miljoen euro. Dat is meer dan vijf keer zo veel als het gemiddelde in de jaren ervoor: toen ging het om ongeveer 10 miljoen euro per jaar.

Wie draait er voor op?

De belastingbetaler draait op voor een veel groter deel van de kosten dan in vorige jaren.

Tussen 2015 en 2021 betaalden pluimveehouders het grootste deel (83 procent), daarna de EU (10 procent). Het ministerie van Landbouw betaalde slechts 7 procent.

In 2022 betaalde LNV bijna de helft van de kosten, en de sector zelf 54 procent.

"Hoeveel de EU nog gaat bijdragen is niet bekend", aldus de Rekenkamer.

Te hoge druk

Dat de coördinerende Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) tegen de grenzen van haar capaciteit aanliep, gaf de organisatie al aan in haar jaarverslag over 2022. Maar ook een interne analyse van het ministerie van Landbouw laat zien dat er een risico is, én bedrijven die helpen met de ruimingen (waarbij vogels worden vergast) krijgen het te druk door het hoge aantal besmettingen.

Focusonderzoek

De Algemene Rekenkamer nam de (financiering van) bestrijding en preventie van het vogelgriepvirus in Nederland onder de loep naar aanleiding van onduidelijkheid bij Kamerleden over de geplande uitgaven van het ministerie van Landbouw en media-aandacht voor de ruimingen. Daarop kondigde de Rekenkamer een korter onderzoek dan gewoonlijk (een 'focusonderzoek') aan. De Tweede Kamer werd achter gesloten deuren bijgepraat door de Rekenkamer over het onderzoek.

Bron: ANP

WEETJE 1: HET KLEINSTE VOGELTJE

M. H.

Op de lijst van kleinste soorten staat het goudhaantje op nummer 1. Ondanks zijn geringe afmetingen heeft de soort een enorm groot leefgebied dat zich uitstrekt van Groot-Brittannië tot aan Japan. Hij verdient zijn naam door de opvallende goudkleurige rug. Het vogeltje meet niet meer dan 8,5 tot 9 cm en heeft een gewicht van 4 tot 7 gram.

Wereldwijd staat het goudhaantje op de 3-de plaats van kleinste vogels.

Bron: Roots

IMAGO VAN DE BRAAM

. . . .

Stop met bramenbashen

Iedere Nederlander kent wel plekken waar bramen groeien en je ze in de zomer-vakantie kan plukken. Ondanks dat hebben bramen onterecht een negatief imago. "Stop met bramen bashen!" zegt een drietal ecologen in hun nieuwe rapport over ons Bramenland Nederland.

De plant staat, samen met de brandnetel, bekend als een echte stikstof-minnende plant: waar veel stikstof is, floreert de braam.

Maar, zeggen ecologen, dit zorgt voor een onterecht negatief imago van de braam. *Vroege Vogels* was eind juli afgereisd naar Wageningen om te horen waarom.

Meer dan 200 soorten

"Wat veel mensen niet weten, is dat er in Nederland wel meer dan 200 bramensoorten zijn", zegt Rienk-Jan Bijlsma van Wageningen University blij. "Dé braam bestaat dus niet. Hier in Wageningen op de campus van de universiteit kun je dat mooi zien."

Bijlsma laat voor de deur van zijn kantoor een enorme struik vol met vruchten zien: "Dit is de hartviltbraam. Te herkennen aan de viltige witgrijze structuur aan de onderkant van het blad. Dit is echt een typische soort voor de Gelderse vallei, hij doet het hier ontzettend goed."

Er zijn dus veel braamsoorten die specifiek in een bepaald gebied voorkomen.

Oude bramen

Wat bramen ons ook vertellen, is de geschiedenis van ons landschap. Vlak naast de campus in Wageningen is een groenstrook te vinden, die tijdens de ontginning en uitbereiding van de campus met rust is gelaten. Dat kun je zien aan de vuurkambraam en de brede pruimbraam die je hier ziet. Die laatste houdt van kwelwater, en komt dus op vrij specifieke plekken voor.

"Omdat hij hier dus bij het landschap hoort en nooit is weggehaald kun je dus terug in de tijd kijken door deze braam te bestuderen", zegt Bijlsma.

Stikstof

Dit is nou wel een typische stikstofsoort, zegt Bijlsma, hij wijst naar een braam vlak langs de berm van het fietspad.

De bladeren van bramen zijn vaak vijftallig, dat wil zeggen: je hebt 5 bladeren die in een soort kring aan een zijtak verbonden zijn.

Bij deze soort is één daarvan bol. Daarom heet ie de bolle haarbraam.

De bolle haarbraam is wél een soort die van stikstof houdt. Hij zou dus ook een indicator zijn voor dat het slecht gaat in je gebied. Maar dat is dus lang niet altijd het geval.

Je zou dus moeten stellen:
*Kijk vooral naar welke soort je ziet,
want de ene braam is de andere niet."*

Bron: VV

MAKKE VAN DE SCHOLEKSTER

M. H.

Net als de andere weidevogels heeft de scholekster een probleem met het grootbrengen van voldoende jongen om de soort in stand te houden. Onderzoek met gezenderde scholeksters laat zien: veel ouderparen moeten in de broedtijd te ver vliegen om aan voldoende voedsel te komen.

Ze laten hun eieren of jongen dan te lang alleen. Alleen ouders die dichtbij en in een goed territorium voedsel kunnen vinden, krijgen nog af en toe een jong groot. "

Er moet iets structureel verbeteren in agrarisch Nederland om weidevogels en dus ook de scholekster vooruit te helpen", zegt Bruno Ens van Stichting Onderzoek Scholeksters (SOS).

Als beide ouders honger krijgen en ver weg vliegen, worden eieren of jongen kwetsbaar voor meeuwen, reigers of roofvogels", aldus Ens.

In het onderzoeksgebied kwamen dit jaar maar 20 kuikens groot op een totaal van 150 broedparen. Maar voor een stabiele populatie heb je op 150 broedparen minimaal 50 uitgevlogen jongen nodig.

Zorg voor de kuikens

Anders dan alle andere weidevogels, voeren scholeksters hun jongen. Ze vliegen af en aan met wormen en emelten (de larven van langpootmuggen).

Maar dan moet dat voedsel er wel zijn. "In ons zenderonderzoek zagen we dat de ouders van Texel regelmatig naar het Balgzand vlogen, minimaal zeven kilometer verderop.

Natuur-inclusieve landbouw

Met deze jongste kennis uit het zenderonderzoek wordt nogmaals onderstreept dat agrarisch Nederland te karig is voor weidevogels.

"We moeten werk gaan maken van natuur-inclusieve landbouw en ook de waterstanden beter gaan regelen, willen we nog weidevogels in Nederland behouden."
Bron: VV

WEETJE 2: SNAVEL SCHOLEKSTER

M. H.

De vorm van de snavel varieert met het seizoen.

De snavel van de scholekster slijt hard, maar groeit ook hard. Hij kan veranderen van vorm door het eetgedrag. Zo wordt de snavel puntiger als een scholekster in de zomer naar emelten en wormen prikt. Op het wad is zo'n snavel ook handig als je naar wormen prikt.

Maar in de winter eten veel scholeksters schelpdieren, bijvoorbeeld kokkels. En dan wordt de snavel stomper, omdat hij hem dan gebruikt als beitel.

Scholeksters zijn stevig gebouwde, zwart-witte steltlopers. Je vindt ze vaak aan de kust, maar ook algemeen in het binnenland. Ze hebben een lange oranje-rode snavel en roze poten. In hun vlucht zie je de opvallende witte vleugelstrepen en zwart-witte staart.

In 2023 is de scholekster voor de tweede keer vogel van het jaar. Waarom? In al zijn leefgebieden (weiden, wadden en steden) heeft hij ook nu nog te maken met bedreigingen. Zie: scholeksterophetdak.nl

PATRIJZEN IN DE REGIO

Willemiek Verbeek

De Patrijs (*Perdix perdix*).

De patrijs komt in nagenoeg heel Europa voor, met uitzondering van het hoge noorden en zuidelijk Europa. Ze zijn zo'n 30 cm groot, hebben een ronde rug, kort staartje en een korte nek. Ze zijn grauwbrown, met een oranje bruine kop en keel. En het haantje heeft een donker bruine hoefijzervormige vlek op de borst.

Patrijzen zitten in groepjes bij elkaar, altijd op de grond. Ze komen voor in kleinschalige landbouwgebieden met hagen, heidevelden, veengebieden, steppen, duingebieden en met kreupelhout bedekte open gebieden. Ze zoeken hun voedsel, zaden, granen, bladeren, scheutjes, insecten zoals wormen en slakken in hoog gras. De jongen krijgen insecten, zoals zachte larven, bladluizen en later kevers, mieren en andere stevige kruiers.

Het voorjaar

In het vroege voorjaar vormen ze paartjes. De mannetjes maken dan een kraaiend knarsend geluid. Het nest is een goed tussen de vegetatie verborgen ondiep kuultje met gras en bladeren bedekt in de grond. Een broedsel bestaat uit 10-15 olijfgroene eieren. Deze worden gelegd in de maanden april tot en met juni.

De WGNL zorgt met het weidevogelbeheer dat de nesten niet worden beschadigd door de landbouwactiviteiten. Op dit moment komen er in het werkgebied van de WGNL nog maar 5 a 6 broedparen patrijzen voor.

Leefgebied dient verbeterd

Het aantal broedparen is de laatste 30 jaar aanzienlijk afgenomen met bijna 90 %. De oorzaak van de afname komt voornamelijk door de aantasting van het leefgebied door verstedelijking, verglazing, en de schaalvergroting en intensivering van de landbouw.

Ook heeft de monocultuur, de veranderde gewaskeuze en het gebruik van bestrijdingsmiddelen tot de afname bijgedragen. Daarnaast is er een gebrek aan schuilplaatsen en broedplaatsen opgetreden en een tekort aan voedsel. Naast deze oorzaken treedt er ook predatie op door vos, bunzing en hermelijn. Bij onraad gaan de patrijzen er snel vandoor met zoemende vleugels.

Mogelijk dat het uitbreiden van bloemenpercelen en keverbanken zou kunnen leiden tot het toenemen van het aantal broedparen.

Bron: bezoekerscentrum
De Veenweiden (Alphen a.d. Rijn)
Diverse boeken en veldgidsen

KUNSTWERKKJES

Wouter B.

Vogels op postzegels

Vorige uitgave van de GroenDoen stond een oproep om iets te gaan doen met postzegels die onze vogels als beeltenis hebben. Zowel nationaal als internationaal is op dit gebied veel te vinden. Onze lezers wordt gevraagd een bijdrage te leveren die we in een reeks van afleveringen kunnen opnemen in de GroenDoen. Een mooie postzegel met daarbij het land van herkomst, een beschrijving van de zegel, de kunstenaar en andere wetenswaardigheden maken het geheel interessant voor de lezers. Hieronder volgt een bijdrage van Wouter Balkenende.

Natuurzegels uit 1995

In het kader van het Europees Natuurbeschermingsjaar is op 5 september 1995 in Nederland een postzegelblok uitgegeven in de serie Natuur en Milieu: Roofvogels.

Ontwerper: Mart Warmerdam, fotograaf Guy Robbrecht

Het postzegelvel van 75 mm x 50 mm is opgebouwd met in het centrum de wespendif met daar omheen elf andere bedreigde en schaarse roofvogels in vliegbeeld-silhouetten.

Rond de wespendif zien we met de klok mee vanaf linksonder:

0. wespendif	Pernis apivorus
1. torenvalk	Falco tinnunculus
2. zwarte wouw	Milvus migrans
3. rode wouw	Milvus milvus
4. blauwe kiekendief	Circus cyaneus
5. grauwe kiekendief	Circus pygarcus
6. bruine kiekendief	Circus aeruginosus
7. boomvalk	Falco subbuteo
8. buizerd	Buteo buteo
9. havik	Accipiter gentilis
10. sperwer	Accipiter nisus
11. slechtvalk	Falco peregrinus

Losse (bekende) zegels waren verkrijgbaar van

Torenvalk	70 cent
Blauwe kiekendief	80 cent
Rode wouw	100 cent
Wespendif	160 cent

Puntje van kritiek was dat het kenmerkende van de roofvogel, het agressieve of aanvallende, in de vormgeving als extra geheel niet aanwezig is, wat met groot gemak in de typografie uitgevoerd had kunnen worden.

*Naar een idee
van Woutje B.*

KRAAIENGEHEUGEN

M. H.

Kraaien vergeten niets

De kraai, bepaald niet de meest populaire vogel bij vogelliefhebbers. Kraaien hebben een buitengewone intelligentie en ze zijn slim en wijs genoeg om wrok tegen ons te kunnen koesteren.

Zo maakten studenten er vijf jaar lang een gewoonte van om, getooid met een masker, in de buurt van de campus kraaien te vangen. Ze sloten ze korte tijd op in een kooi en lieten ze wat later weer vrij. Maar de kraaien vergaten niets en hun toorn was verre van lukraak.

Als de studenten gewoon onder de bomen door liepen negeerden de vogels hen. Maar als er een langsliep met het masker op werd hij aangevallen door een grote groep scheldende, krijssende kraaien. De angst en woede werden van de ene op de andere kraai doorgegeven, door de hele groep.

Bij een later experiment werden de studenten met maskers nog steeds aangevallen en verketterd toen de oorspronkelijk gevangen kraaien al dood waren.

Vriend en vijand

Ze kunnen dus felle vijanden zijn, maar ook goede bondgenoten.

Een meisje dat een groep kraaien jarenlang had gevoerd begonnen haar te belonen met cadeautjes: een paperclip, een kraal, een legoblokje, een zilveren hanger. Toen haar moeder eens de lensdop van haar camera had laten vallen en merkte dat ze het ding kwijt was, kreeg ze de lensdop niet veel later terug gebracht door een kraai. Op camerabeelden was te zien dat de kraai de lensdop eerst nog had afgespoeld in wat water.

Kraaien zien dus wat we doen; ze straffen en belonen.

Bron: Mezza.

WEETJE 3: NEST KERKUIL GESPOT

M. H.

Kerkuil de publiekslieveling

Ruim 1,1 miljoen mensen hebben dit jaar gekeken naar de beelden van de Beleef-de-Lente camera's. De broedresultaten van 14 vogelsoorten werden sinds februari in beeld gebracht. Publiekslieveling was de kerkuil.

Het broedpaar bracht 6 kuikens groot. Dat is voorwaar geen kattenpis want de ouders moeten de jongen in de ruim 3 maanden die ze nodig hebben om vliegvlug en zelfstandig te worden ook van voedsel voorzien. En zelf moeten ze ook eten om in conditie te blijven.

De camera maakte duidelijk dat ze in die tijd meer dan 1500 muizen opdienden aan de zes kuikens. Dat is zo'n 250 stuks muizen per jong, ofwel gemiddeld 3 à 4 muizen per jong / per dag. Ga er maar aan staan voor je nageslacht.

BORDSPEL 'WINGSPAN'

Michel Hoogervorst

Het Vogelspel Wingspan

Wingspan: het populaire en hippe vogelspel vol tactiek en spanning. Ook in de Nederlandse versie. Het leek moeilijk, maar na 1x spelen zie je al meteen hoe rijk het spel is aan mogelijkheden en valstrikken.

Alles draait om vogels. Als vogelliefhebber probeert iedere speler de beste leefomstandigheden voor de vogels in zijn opvangcentrum te creëren.

Elke vogel breidt in één van zijn leefgebieden een ketting van krachtige combinaties uit. Deze leefgebieden richten zich op verschillende groeifactoren: voedsel pakken, eieren leggen en nieuwe vogelkaarten trekken.

Wie bouwt het beste actiemotortje en scoort aan het einde van het spel de meeste punten met zijn vogels?

Het spel bevat 170 unieke vogelkaarten, die in combinatie met de verschillende bonuskaarten en de interactie met de andere spelers voor oneindige variatie zorgen! En met de aankoop steunt u het werk van Vogelbescherming Nederland.

Bijzonderheden:

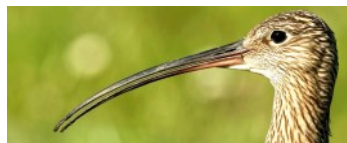
- Leeftijd vanaf 10 jaar
- Bevat 170 unieke vogelkaarten en 75 ei-miniaturen
- Met "echt" vogelhuisje als dobbeltoren
- Ook als één speler te spelen
- Formaat: 30x30x7,4 cm
- Prijs: € 39,99

OP EEN WULP

. . . .

- Een zeer geleerde wulp in Hoek
- schreef laatst een zwaar taalkundig boek.
- Waarom is dat boek zó gezocht
- dat druk na druk is uitverkocht?
- Recensies noemden 't allemaal:
- Het standaardboek der wulpsetaal.

Door Kees Stip

ENGE VOGELAARS

. . . .

Uit Rapport Vogelverstoringen.

Uit eerdere rapporten over verstoringen van broedvogels gaat men vaak uit van vluchtafstanden. De afstand waarop een individuele vogel wegvliegt voor een mens. Als je blijft denken in vluchtafstanden ben je in veel gevallen veel te laat. Een broedvogel die opvliegt is al veel te dicht benaderd.

Waar vogelaars en fotografen misschien de mond vol hebben van relatief moderne verstoringen als kitesurfers en mountainbikers past hen toch wel enige bescheidenheid. Voor een vogel is weinig zo eng als een mens die continu een teletens op hen richt en steeds dichterbij probeert te komen. Het zou goed zijn als de natuurliefhebbers niet alleen mopperen op mensen met loslopende honden of fietsers die buiten de toegestane paden crossen, maar ook elkaar aanspreken op het eigen verstorend gedrag. Laten we proberen in ieder geval een beetje bij te dragen aan de bewustwording rond verstorende recreatie.

Zelf sta je misschien maar heel even bij die boom of dat nest met jongen om een foto te maken. Maar wees je bewust dat na jou weer een vogelfotograaf komt. En daarna wéér een, en wéér een, en wéér een

Jij hebt misschien een mooie foto, maar uiteindelijk verlaten de oudervogels het nest en sterven de jongen.

Bron: VBN

'Hoe de wereld er voor staat'

“De framing over mensen die zich bezighouden met klimaat ging van geitenwollensokken opeens over naar de elite Tesla-rijder”.

Faiza Oulahsen,
Klimaat & Energie Greenpeace

Mark Retera

Stichting Werkgroep Groenbeheer Nootdorp-Leidschendam (WGNL)

Secretariaat:
Oscar de Man,
Schadeken 138,
2264 KD Leidschendam.
tel. 06-5342 0331

Penningmeester:
Paul Joormann,
Eli Heimanshof 9,
2341 PG Oegstgeest
tel. (071) 514 1727

Coördinatie & planning knotten:
Wim Visser, tel. (070) 327 9955

IBAN: NL94 INGB 0005 662740
Werkgroep Groenbeheer
Nootdorp Leidschendam

Voor weidevogel- & uilenaspecten:
Martin van de Reep, tel. (070) 387 0080

website: <https://www.wgnl.nl>

GROENDOEN

Nieuwsgierig geworden en wilt u ons werk steunen?

- ☐ Ja, ik meld mij tot wederopzegging aan voor ten minste € 10,- per jaar als donateur van WGNL, maak het bedrag over op het rekeningnummer van de St. WGNL en ontvang tenminste 2x per jaar het blad **GroenDoen**.
- ☐ Ja, ik meld mij aan als vrijwilliger van WGNL, zet mij in voor weidevogels / knotten / beiden en ontvang tenminste 2x per jaar het blad **GroenDoen**.
- ☐ Nee, ik meld mij per 31 augustus a.s. AF als donateur van WGNL en ontvang niet meer het blad **GroenDoen**.

Voorletters: Achternaam:
Roepnaam: Geboortedatum: M / V ¹⁾
Adres:
Postcode: Woonplaats:
Telefoonnr: Mobiel nr: 06-
E-mailadres:

- 1) Doorhalen wat niet van toepassing is.

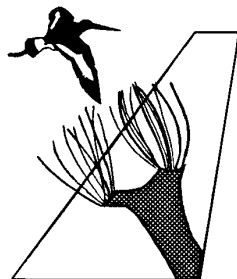
S.v.p. afknippen en opsturen aan Secretariaat WGNL (zie boven).

Frankeren

als

briefkaart

WERKGROEP GROENBEHEER
NOOTDORP-LEIDSCHENDAM

Stichting Werkgroep Groenbeheer
Nootdorp-Leidschendam

